Prücsök

Volt egyszer egy csizmadia meg egy varga. Szegényebbek voltak a templom egerénél. Mikor ettek, mikor nem. Azt mondja egyszer a csizmadia a vargának:

– Az ördög éhezzék többet, komám. Nem megy a mesterség, hát szerezzünk pénzt, úgy, ahogy lehet.

Összeülnek, tanakodnak, s kifundálják, hogy a varga a bíró hat szép pejcsikaját elvezeti az erdőbe, ott egy jó sűrű helyen fához köti, a csizmadia pedig egy régi könyvből, mintha csak abba bele volna írva, kiolvassa jó pénzért a bírónak, hogy hol találhatja meg a lovait.

Hát éppen úgy csinálták, ahogy elegyezték egymás közt. A varga elvezette a bíró hat lovát, vitte az erdőbe, s ott egy jó sűrű helyen megkötötte egy fához. Keresik a lovakat mindenfelé, elmennek a hetedik vármegyébe is, nem találják. Bezzeg ment a csizmadia a bíróhoz, s mondta:

– No, bíró uram, mit fizet, ha nyomra vezetem?

Ígért a bíró háromszáz forintot. Azzal csak elévett a csizmadia egy régi könyvet, tele volt az írva nagy ákombákom betűkkel, s elkezdett silabizálni:

– Odafel a havason, Fenyős patakától száz lépésre, annak a nagy sűrűségnek a közepén egy bükkfához van kötve mind a hat ló. Ottan megtalálják.

Nekikészül az egész falu, mennek mind az erdőbe, ki fokossal, ki baltával, ki kétágú villával. Hát amikor odaértek, szemük-szájuk elállott az álmélkodástól. Csakugyan ott volt mind a hat ló, egy bükkfához kötve. A bíró nagy örömében mindjárt kifizette a csizmadiának a háromszáz pengő forintot, s híre ment az egész országban, még azon is túl, hogy Prücsök uramnak, mert így hívták a csizmadiát, van egy mágiáskönyve*, s olyan nem történhetik a világon, hogy ő abból a könyvből ki ne olvassa.

Meghallja ezt a király is, s megörült erősen, mert a királyné éppen akkoriban vesztette el a legkedvesebb gyűrűjét, s egész betege lett, annyit sírt miatta. Azt mondták a doktorok, hogy azt a gyűrűt a föld feneke alól is elé kell keríteni, mert különben a királyné meghal szörnyű bánatában. Na, a király egyszeriben befogat hat aranyszőrű paripát bársonyos, üveges hintóba, s küld a hintóval egy regement katonát, nehogy Prücsök uramnak valami baja essék.

Megérkezik a hintó Prücsök uramhoz, kiszáll belőle az udvarmester, mert az ült benne, s jelenti nagy alázatosan Prücsöknek, hogy a király küldött érte, ne is gondol-

kozzék, csak vegye a mágiáskönyvét, üljön a hintóba, s jöjjön, mert nagy baj van az udvarban, azon csak ő segíthet egyedül.

Haj, istenem, megijedt Prücsök, kékült-zöldült, reszketett, mint a nyárfalevél: most kitudódik az ő hitványsága. Elkezdett szabadkozni, hogy tud ám ő valamit, de nem sokat. A mágiáskönyvét, amiben a tudománya volt, elvesztette.

– Már tud, vagy nem – mondotta az udvarmester –, kendnek jönnie kell, Prücsök uram, mert ha kend nélkül megyek vissza, a király fejemet veteti.

Mit volt mit tenni, menni kellett Prücsöknek. Keserves könnyhullatások közt elbúcsúzott a feleségétől, a gyermekeitől, el a varga komájától, hogy őt jól megnézzék most, mert többet úgysem látják. Beült a bársonyos hintóba nagy búsan, egész úton szavát sem vehette az udvarmester.

Megérkeznek az udvarba, ott a király nagy örömmel fogadja.

– Isten hozta kendet, híres Prücsök János!

S mindjárt elmondja, hogy mi történt. Ezelőtt egy héttel úgy eltűnt a királyné legkedvesebb gyűrűje, mintha a föld nyelte volna el.

– Úgy tudja meg, Prücsök uram, ha megtalálja ezt a gyűrűt, hat szekér aranyat méretek kendnek.

Mondja Prücsök János:

– Megpróbálom, felséges királyom, ámbátor nem hiszem, hogy megtalálom.

Aztán arra kérte a királyt, hogy csak zárassa be őt egy szobába, hadd gondolkozzék ott három napig. Beleegyezett a király jó szívvel, hogyne egyezett volna! Bevezette Prücsök uramat a legszebb szobába, ottan leültette aranylócára, s küldött neki annyi ételt-italt, hogy azt sem tudta szegény feje, mit egyék-igyék.

Eltelik egy nap, de Prücsök uram nem talált ki semmit. Nem is gondolkozott, hiszen úgyis hiábavaló lett volna. Eltelik a második nap, jő a harmadik, s szörnyű nagy búnak ereszkedett szegény Prücsök.

„Hej, istenem, istenem – gondolta magában –, ennek a jó életnek mindjárt vége lesz, s ha ki nem találom, hol a gyűrű, a király még karóba húzatja a fejemet, szörnyű nagy haragjában!"

Mit gondolt, mit nem, harmadik este, mikor az utolsó vacsorát hozták, azt gondolja magában, hogy megszámlálja, hány fogást eszik utoljára.

Bejön az inas az első fogással, s mondja Prücsök hangosan.

– Itt jön az első.

De az inas erre a szóra úgy megijedt, hogy szinte leejtette a tányért a kezéből. Kiszalad a konyhára nagy lelkendezve, s mondja a szakácsnak meg a kuktának:

– Jaj, jaj, végünk van, az a mágiásember tudja, hogy mi loptuk el a gyűrűt!

Mert közbe legyen mondva, csakugyan az inas, a szakács meg a kukta lopta el a királyné gyűrűjét.

– Hát honnét tudja? Mit mondott? – kérdezte a szakács.

– Azt mondta: itt jön az első.

Megegyeznek, hogy a második fogást vigye be a szakács. Hadd lássák, mond-e annak valamit.

Amint belép a szakács, mondja Prücsök uram:

– Itt jön a második.

Nagy ijedten lecsapja a szakács a tányért, kiszalad a konyhára.

– Jaj, végünk van, igazán tudja, hogy mi loptuk el. Nekem azt mondta: itt jő a második.

– No, majd meglátom, mit mond nekem – mondotta a kukta, s ő ment be a harmadik fogással.

Bezzeg hogy azt mondta:

– Itt jön a harmadik.

De már a kukta úgy megijedt, hogy a kezéből kiesett a tányér. Térdre esett Prücsök uram előtt, s megvallotta nagy sírva, hogy ők lopták el hárman a gyűrűt. Arra beszaladt a szakács is, az inas is, azok is térdre estek előtte, s összetett kézzel kérték, hogy ne árulja el, s adnak hárman háromszáz-háromszáz forintot.

Gondolta magában Prücsök, az is jó a hat szekér arany mellett. Előadatta a gyűrűt, aztán beledugta egy jó darab kenyérbélbe, s mikor éppen az ablaka alatt mentek el a király pulykái, a kenyér belét ledobta. Ott mindjárt fölkapta egy nagy pulyka, s lenyelte. Ment mindjárt Prücsök uram nagy örömmel a királyhoz:

– Felséges királyom, megvan a gyűrű, ölesse le azt a pulykát, ni, annak a zúzájában megtalálja.

Megöletik a pulykát, felhasítják a zúzáját, s hát csakugyan kifordul belőle a karikagyűrű.

Szaladnak a gyűrűvel a királynéhoz.

– Felséges királyné, megvan a gyűrű.

S hát abban a szempillantásban, mintha csak letörülték volna róla a betegséget, egyszeriben felvidult, jobban lett.

De hiszen lett egyszerre Prücsök uramnak becsülete. Hat nagy szekeret színig töltetett arannyal a király. Bársonyos hintóba ültette Prücsök uramat, melléje rendelte az udvarmestert s egy regiment katonát, nehogy a temérdek sok aranyat elrabolhassák.

Amint mennek az úton, egyszerre csak mi jut, mi nem jut az udvarmester eszébe, gondolja magában: „Megállj te mágiás csizmadia, megtréfállak!"

Leszáll a hintóból, meglát a földön egy prücsköt, fölveszi, jó szorosan a markába szorítja, s kérdi Prücsök uramtól:

– Na, Prücsök uram, ha olyan nagy a tudománya, mondja meg, hogy mi van a markomban?

Gondolkozik Prücsök, vakarja a fejét, s azt mondja nagy kínjában:

– Na most, Prücsök, megszorultál!

– Az ám – mondja az udvarmester –, csakugyan prücsök van a markomban. Mégis nagy a kend tudománya.

Azzal kinyitja a markát, s mutatja Prücsök uramnak: itt a prücsök.

Eközben hazaértek, behordották Prücsök uram házába a tenger sok aranyat, öszszecsődült csodájára az egész falu. De bezzeg Prücsök uram nem sajnálta az aranyat. Két marékkal osztotta boldognak, boldogtalannak. Legtöbbet adott a vargának, a varga után a bírónak. De jövendőmondásért hiába jöttek hozzá, mindenkinek azt mondta:

– Elveszett a mágiáskönyv.

Ha a mágiáskönyv el nem veszett volna, az én mesém is tovább tartott volna.